

In God is geen geweld

Mt. 26: 47: “Nog voor Jezus uitgesproken was, kwam Judas eraan, een van de twaalf, in gezelschap van een grote, met zwaarden en knuppels bewapende bende, die door de hogepriesters en de oudsten van het volk was gestuurd.” En nadat Judas Jezus met een kus heeft verraden, lezen we:

“Daarop kwam de bende naderbij, ze grepen Jezus vast en namen hem gevangen. Nu greep één van Jezus’ metgezellen naar zijn zwaard. Hij trok het, haalde uit en sloeg de dienaar van de hogepriester een oor af. Daarop zei Jezus tegen hem: steek je zwaard terug op zijn plaats. Want wie naar het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen.”

Is deze discipel, die in het Johannesevangelie wordt geïdentificeerd als Simon Petrus, niet een held? Hij verzet zich onverschrokken tegen een bewapende bende, die zijn meester wil gevangen nemen!

En is Jezus een lafaard, omdat hij zich verzetloos overgeeft aan zijn belagers?

Mattheüs laat hierover geen misverstand bestaan: Jezus had zijn Vader maar te hulp hoeven roepen en dan zouden er onmiddellijk meer dan twaalf legioenen engelen hem bescherming hebben geboden.

Jezus kiest bewust voor overgave in plaats van verzet.

Met zijn dood voor ogen leert Jezus zijn discipelen dat geweld niet met tegengeweld moet worden beantwoord. Hij zegt tegen Petrus: “Steek je zwaard terug op zijn plaats. Want wie het zwaard grijpt, zal door het zwaard omkomen.”

Dat klinkt prachtig en zelfs verheffend!

Maar... getuigen deze woorden tegelijkertijd niet van een grenzeloze naïviteit? Als je jezelf niet verzet, ben je dan niet sowieso ten dode opgeschreven? Heb je niet de meeste kans op overleven, indien je geweld beantwoordt met een groter geweld?

Want Jezus’ mooie woorden en overgave leiden evengoed tot geweld: hij wordt geselsd en krijgt een doornenkroon op het hoofd gedrukt. En zijn zwijgen kan de bloeddorst van de menigte die ‘kruisig hem’ roept, niet lessen.

Met het vloekhout op zijn rug gaat Jezus met vallen en opstaan zijn *via dolorosa*, totdat hij uiteindelijk de marteldood sterft aan het kruis en zelfs door God verlaten lijkt te zijn.

Was Petrus zo gek nog niet, die in ieder geval een poging tot verzet ondernam?

Is dit niet de logica van het leven, dat geweld om tegengeweld vraagt? Volgt niet menige vader of moeder deze logica, als hun kind aanhoudend wordt gepest? Dan komt er toch een punt dat je je zoon of dochter adviseert: “Sla maar eens een keer goed van je af! Dat zal ze leren, die pestkoppen!”

En is dit niet ook de logica die we ook in het groot volgen? Als we Poetin geen halt toe roepen, ons niet met man en macht verzetten tegen de Russische invasie, dan zal deze man toch van geen ophouden weten en het ene na het andere land binnenvallen vanuit zijn grootheidswaanzin?

Waarom onderbreekt Jezus deze logica van het geweld en verzet hij zich niet?
En wat heeft dat ons als mensen van God te zeggen?

Ik heb geen sluitend antwoord op deze vraag. Maar het antwoord van mijn geestelijk vader, de oecumenische theoloog Anton Houtepen, luidde: In God is geen geweld. *God forceert niets en niemand en laat zich door niets en niemand forceren*, zo geloofden reeds diverse kerkvaders.

In God is geen geweld... Het vormt voor mij een voortdurende zoektocht, wat deze overtuiging concreet betekent in de keuzes die wij dagelijks nemen en niet nemen.

Willen wij ons verzetten tegen geweld, dan dienen we niet het zwaard te grijpen, maar eerst de weg naar binnen te gaan. Want hoe meer wij beseffen dat wij geschapen zijn naar Gods beeld en gelijkenis, in wie geen geweld is, des te meer zullen wij beseffen dat in ons denken, spreken en doen geen ruimte voor geweld kan bestaan.

De weg naar binnen leert ons voorbij ons ego te gaan. Voorbij onze drang om aanzien te verwerven. Voorbij onze angst om zelfbehoud.

De weg naar binnen kan ons ervan bewust maken, dat we radicaal verbonden zijn met andere mensen. Niet alleen met je familie met wie je het meest verwant bent, maar ook met burens, vrienden, collegae en wie we maar ontmoeten. De coronapandemie heeft ons laten zien hoezeer iedereen met iedereen in contact staat, zelfs aan de andere kant van de wereld.

We leven in verbondenheid met dieren en planten, ja zelfs met de bacteriën in onze darmflora, zonder welke wij niet kunnen leven.

Al te lang hebben we, zeker hier in het Westen de individuele, autonome mens op een voetstuk geplaatst. Ons leven zou maakbaar zijn, succes een keuze en daarmee mislukking evenzo.

Al te lang hebben we geloofd in het idee dat concurrentie en strijd tussen ego's ons allen zou verheffen.

En de natuur zou aan onze voeten liggen, die we voor onze onstilbare verlangens naar believen kunnen uitputten. De klimaatcrisis leert ons hoezeer wij verbonden zijn met, bomen, bijen, schimmels en al wat er maar bestaat.

Jezus leert ons dat alle mensen kinderen van één Vader zijn. Zijn verzet tegen geweld, is *geweldloze overgave*. Niet zozeer de overgave aan zijn geweldenaars, maar de overgave aan God, in wie geen geweld is. Niet mijn wil geschiede, maar Uw wil, zo bidt hij in zijn doodsangst.

Als beeld dragers van God mogen wij ons laten leiden door Gods Geest, die ons de vrede leert, die ons ontwapent, die ons niet verdeeld, maar ons in liefde en vergeving met elkaar verbindt.

Als wij met Jezus leren waken en bidden, dan mogen wij vredestichters worden. Dan willen wij niet langer heersen, maar leren we dienen. Dan verlangen wij niet altijd naar meer en nog weer meer, maar zijn wij tevreden met genoeg. Dan gaat ons bidden over in danken. Dan leven we vanuit de Bron van ons bestaan in verbondenheid en liefde met onze medemens en de natuur.

Bonhoeffer schreef vanuit de gevangenis: "Dan geef je je helemaal over aan God, dan neem je niet meer je eigen lijden, maar Gods lijden in de wereld au sérieux, dan waak je met Christus in Gethsemane. ... Zo word je een mens, een christen." Amen